

AD 28/24

LIMITE

CONF-ME 14

PIEVIEENOŠANĀS DOKUMENTS

Temats: EIROPAS SAVIENĪBAS KOPĒJĀ NOSTĀJA
– 20. sadaļa: Uzņēmējdarbības un rūpniecības politika

EIROPAS SAVIENĪBAS KOPEJĀ NOSTĀJA

20. sarunu sadaļa: Uzņēmējdarbības un rūpniecības politika

Šī Eiropas Savienības nostāja ir balstīta uz tās vispārējo nostāju Melnkalnes pievienošanās konferencē (AD 23/12 CONF-ME 2), un uz to attiecas pievienošanās konferencē (AD 20/13 CONF-ME 16) apstiprinātie sarunu principi, jo īpaši:

- neviens vienas vai otras puses pausts viedoklis par konkrētu sarunu sadaļu nekādi neskars nostāju, kādu var ieņemt par citām sadaļām;
- vienošanās – pat daļējas vienošanās –, kas panāktas sarunās par secīgi izskatāmām sadaļām, nevar uzskatīt par galīgām, kamēr nav panākta vispārēja vienošanās.

Eiropas Savienības nostāja ir arī balstīta uz sarunu programmas 24, 28., 41. un 44. punktā noteiktajām prasībām.

ES mudina Melnkalni turpināt saskaņot tiesību aktus ar ES *acquis*, norādot, ka vēl pirms iestāšanās varētu stāties spēkā papildu *acquis*, nodrošināt tā efektīvu īstenošanu un izpildi un jau pirms pievienošanās izstrādāt tādu politiku un instrumentus, kas pēc iespējas līdzinātos ES politikai un instrumentiem.

ES pieņem zināšanai, ka Melnkalne savā nostājā AD 7/13 (CONF-ME 5) un tās papildinājumā AD 7/13 ADD 1 (CONF-ME 5) piekrīt ar 20. sadaļu saistītajam *acquis*, kāds tas ir spēkā 2024. gada 12. decembrī, un ka Melnkalne ir paziņojusi, ka būs gatava to īstenot no dienas, kad tā pievienosies Eiropas Savienībai.

Uzņēmējdarbības un rūpniecības politikas principi

ES ņem vērā, ka Melnkalne ir pieņēmusi un īstenojusi vai pašlaik īsteno vairākas stratēģijas, ar kurām atbalsta uzņēmējdarbības un rūpniecības politiku.

ES atzīmē, ka Melnkalne ir pieņēmusi trīs rūpniecības politikas stratēģijas, proti, 2016.–2020. gadam (*IP 2020*), 2019.–2023. gadam (*IP 2023*) un 2024. gada augustā – 2024.–2028. gadam (*IP 2028*). ES arī norāda, ka galīgais izvērtējums par *IP 2023*, ko veica ārējs vērtētājs, apliecināja skaidrus tās īstenošanas rezultātus.

ES atzīmē, ka *IP 2028* ir izstrādāta atbilstoši ES rūpniecības politikā noteiktajiem principiem un atbilstoši pamatnostādņēm, kas izklāstītas Komisijas paziņojumos COM(2010) 614, COM(2012) 582, COM(2017) 479 un COM(2020) 102, kas atjaunināts ar COM(2021) 350. ES atzīmē, ka *IP 2028* pieņēma valdība sadarbībā ar Melnkalnes Investīciju attīstības fondu, Statistikas biroju, Tirdzniecības kameru, Melnkalnes Darba devēju federāciju un pēc sabiedriskās apspriešanas ar plašu ieinteresēto personu loku. ES arī atzīst, ka *IP 2028* ir integrēti Melnkalnes viedās specializācijas stratēģijas attiecīgie principi un mērķi.

ES pieņem zināšanai Melnkalnes sniegto informāciju, kurā norādīts, ka *IP 2028* uzraudzība un izvērtēšana ietver uzraudzības mehānismu ar pusgada/gada rīcības plāniem un izvērtēšanu pēdējā īstenošanas gadā. ES mudina Melnkalni izstrādāt daudzgadu rīcības plānus un turpināt regulāri sniegt Komisijai īstenošanas ziņojumus. ES arī aicina Melnkalni skaidri iekļaut tādu politiku un darbības, kuru mērķis ir samazināt stratēģisko atkarību, jo īpaši kritiskās jomās, lai tādējādi pastiprinātu *IP 2028* vispusīgumu.

ES ņem vērā Melnkalnes apņemšanos uzlabot savu uzņēmējdarbības politikas satvaru un nostiprināt uzņēmējdarbības vidi, tostarp, pieņemot secīgas stratēģijas mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) attīstībai un uzlabojot to publisko pakalpojumu kvalitāti, kuri paredzēti MVU un uzņēmējdarbības licencēšanas un piekļuves finansēm jomā. ES arī norāda, ka Melnkalne ir veikusi pieskaņošanos ES izmantotajai MVU definīcijai, kas iekļauta Komisijas Ieteikumā C(2003) 361.

ES atzīmē, ka Melnkalne ir arī īstenojusi ES politiku, kuras mērķis ir attīstīt sieviešu uzņēmējdarbību un mūžizglītību uzņēmējdarbības jomā, un ir pieņēmusi stratēģijas un rīcības plānus šajās jomās.

ES atzīmē Melnkalnes centienus vēl vairāk uzlabot uzņēmējdarbības vidi un uzņēmējdarbības politiku, pieņemot programmu neoficiālās ekonomikas apkarošanai (2024.–2026. gads) un uzsākot visaptverošas reformas valstij piederošu uzņēmumu sektorā. ES mudina Melnkalni turpināt šo svarīgo reformu savlaicīgu īstenošanu, jo īpaši saistībā ar nesen saskaņoto Melnkalnes reformu programmu, kas pievienota Izaugsmes plānam Rietumbalkāniem.

ES sagaida, ka Melnkalne pilnībā īstenos minēto rūpniecības politikas stratēģiju, un aicina Melnkalni to regulāri informēt par attīstību un pasākumiem, kas veikti saistībā ar uzņēmējdarbības un rūpniecības politikas principiem.

Uzņēmējdarbības un rūpniecības politikas instrumenti

ES atzīmē, ka Melnkalne jau vairākus gadus piedalās ES programmās, ar kurām atbalsta uzņēmējdarbību, konkurētspēju un inovāciju. Melnkalne piedalījās Konkurētspējas un inovāciju pamatprogrammas (2007.–2013. gads) Uzņēmējdarbības un inovāciju programmā un Uzņēmumu konkurētspējas un mazo un vidējo uzņēmumu programmā (2014.–2020. gads) (COSME).

ES atzinīgi vērtē Melnkalnes dalību ES Vienotā tirgus programmā (VTP), galveno uzmanību pievēršot trim tās pīlāriem (iekšējā tirgus uzlabošana, MVU, patērētāji). Šajā sakarā ES norāda, ka dalība VTP paredzētajā Eiropas Biznesa atbalsta tīklā ir īpaši svarīga MVU attīstībai Melnkalnē. ES aicina Melnkalni turpināt attīstīt starptautiskas partnerības industriālajās ekosistēmās un kopu tīklos.

ES atzīst, ka Melnkalne ir izstrādājusi valsts instrumentu kopumu un izveidojusi īstenošanas aģentūras, lai uzņēmumiem sniegtu finansiālu atbalstu un pakalpojumus. ES atzīmē, ka Melnkalnes Investīciju attīstības fonds (*IDFM*) ir mehānisms, kas sadarbībā ar Eiropas Investīciju banku un Eiropas Padomes Attīstības banku atvieglo MVU sektora piekļuvi finansējumam. Turklāt ES norāda, ka *IDFM* tiks pārveidots par Melnkalnes Attīstības banku un cita starpā nodrošinās eksporta apdrošināšanu valsts ekonomikas dalībniekiem. ES arī atzīmē, ka notiek valsts atbalstītā Kredītu garantiju fonda izveide, kas vēl vairāk uzlabotu uzņēmumu, tostarp jaunuzņēmumu un sieviešu uzņēmēju, piekļuvi finansējumam, un mudina Melnkalni pabeigt šo darbību.

ES atzīmē, ka Melnkalne ir tikko pieņēmusi likumu par finansiālo saistību nokārtošanas termiņiem, kas saskaņots ar Direktīvu 2011/7/ES par maksājumu kavējumu novēršanu komercdarījumos. ES aicina Melnkalni sniegt periodisku informāciju Eiropas Komisijai par tā īstenošanu.

ES mudina Melnkalni līdz pievienošanās dienai turpināt nodrošināt, ka valsts iestādes un attiecīgās struktūras veic tiesību aktu saskaņošanu ar *acquis* un to efektīvi īsteno, un aicina Melnkalni regulāri informēt ES par norisēm saistībā ar uzņēmējdarbības un rūpniecības politikas instrumentiem.

Nozaru politika

Tā kā tūrisms ir nozīmīga Melnkalnes ekonomikas nozare, kas rada gandrīz 30 % no IKP, ES atzīmē, ka pastāv Tūrisma attīstības stratēģija 2022.–2025. gadam un ka tā ir saistīta ar valsts viedās specializācijas stratēģiju, kurā ilgtspējīgs tūrisms un veselības tūrisms ir iekļauts starp izvēlētajām specializācijas nozarēm. Šajā sakarā ES norāda, ka turpmākajos gados pamatprincipi šajā nozarē ir tūrisma piedāvājuma dažādošana, jaunu tehnoloģiju izmantošana un digitalizācija tūrisma uzņēmumos, kā arī apņemšanās nodrošināt ilgtspējīga un zaļa tūrisma attīstību.

ES mudina Melnkalni turpināt darbu pie stratēģiskas politikas dažādās nozarēs un šajās stratēģijās integrēt pašreizējos ES politikas principus.

* * *

Ņemot vērā minētos apsvērumus, ES atzīmē, ka pašlaik sarunas par šo sadaļu nav jāturpina.

To, cik sekmīgi notiek saskaņošana ar *acquis* un tā īstenošana, turpinās pārraudzīt visā sarunu laikā. ES uzsver, ka tā īpašu uzmanību pievērš tam, lai pārraudzītu visus iepriekš minētos konkrētos jautājumus, tostarp lai nodrošinātu Melnkalnes administratīvās spējas, kā arī tās spējas pabeigt saskaņošanu visās šīs sadaļas jomās. Īpaša vērība jāpievērš saiknēm starp šo sadaļu un citām sarunu sadaļām. Melnkalnes tiesību aktu atbilstību *acquis* un tās spēju to īstenot varēs galīgi izvērtēt tikai vēlākā sarunu posmā. Papildus visai informācijai, ko ES var prasīt sarunām par šo sadaļu un kas jānodrošina konferences vajadzībām, ES aicina Melnkalni regulāri sniegt sīki izstrādātu rakstisku informāciju Stabilizācijas un asociācijas padomei par *acquis* īstenošanā panākto progresu.

Ņemot vērā visus minētos apsvērumus, ES vajadzības gadījumā atgriezīsies pie šīs sadaļas attiecīgā brīdī.

ES pieņem zināšanai, ka Melnkalne savā nostājā AD 7/13 (CONF-ME 5) un tās papildinājumā AD 7/13 ADD 1 (CONF-ME 5) piekrīt ar 20. sadaļu saistītajam *acquis*, kāds tas ir spēkā 2024. gada 12. decembrī, un ka Melnkalne ir paziņojusi, ka būs gatava to īstenot no dienas, kad tā pievienosies Eiropas Savienībai. ES arī atzīmē, ka Melnkalne ir paziņojusi, ka tā turpinās tiesību aktu saskaņošanu ar *acquis* un ka tā būs gatava to īstenot no dienas, kad tā pievienosies Eiropas Savienībai.

Turklāt ES atgādina, ka laikā no 2024. gada 12. decembra līdz sarunu noslēgumam *acquis* varētu tikt papildināts ar jauniem elementiem.